

Aarhus
Symfoni
21/Orkester
/22

Wagner, Mozart & Mendelssohn

GENOPSTANDELSENS FRØ

22. april 2022 kl. 19.30
Symfonisk sal • Musikhuset Aarhus

PROGRAM

Richard Wagner (1813-1883)

”Langfredagsmusik” fra Parsifal (1879-82)

10 min.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Violinkoncert nr. 5 (1775)

30 min.

- 1 Allegro aperto
- 2 Adagio
- 3 Rondeau. Tempo di Menuetto

P A U S E

25 min.

Felix Mendelssohn (1809-1847)

Symfoni nr. 5, “Reformationssymfonien” (1830)

35 min.

- 1 Andante – Allegro con fuoco
- 2 Allegro vivace
- 3 Andante
- 4 Choral: Ein’ feste Burg ist unser Gott.
Andante con moto – Allegro vivace – Allegro maestoso

Varighed i alt ca. 100 min.

MEDVIRKENDE

Alexander Polianichko

DIRIGENT

Cristian Chivu Ivan

VIRLIN

Josephus Augustus Knip: Gezicht op Cittaducale (ca. 1810-1812)

GENOPSTANDELSENS FRØ

af Christina Blangstrup Dahl

Ny indsigt, ny kirke – og en ny koncertmester! I år fejrer vi begyndelser.

Der er musik, der er skrevet til guderne – og så er der musik, der bare føles sådan! Wagner indkapsler fem timers opera i et sublimt, helligt nu. Hans ”Langfredagsmusik” skildrer et forvandlings øjeblik, hvor naturen bliver fornyet, og Parsifal genfinder kærligheden og uskylden.

Mendelssohn fejrer religiøs nytænkning i form af Reformationen i sin femte symfoni. Med rødderne fast plantet i både krig og kamp er symfonien en hyldest til Luthers stædige strid for en ny kirke.

Mozarts violinkoncert, derimod, er ikke det mindste religiøs – lige bortset fra, at Mozarts musik altid er guddommelig. Vi fejrer ansættelsen af vores koncertmester Christian Chivu ved at give jer chancen for at opleve ham som solist i Mozarts ”tyrkiske” violinkoncert.

Wagner **Wagner: ”Langfredagsmusik”** **fra Parsifal**

Wagners musik beskæftiger sig som regel med livets allerstørste temaer og yderligheder, og det gælder også for Parsifal. Her blandes heltmodig selvopofrelse, medfølelse, helbredelse og genfødsel med kristen og buddhi-

stisk symbolik og Schopenhauers filosofi. ”Langfredagsmusikken” (eller ”Karfreitagszauber”, som uddraget kaldes på tysk) er en form for prisme, der indkapsler de fem timers musik.

Operaen fortæller historien om Parsifal, der leder efter den hellige gral. Efter mange års rejser finder Parsifal endelig et øjeblik hvile på en solrig, blomsterfyldt eng – og det er dette øjeblik af ro, som ”Langfredagsmusikken” beskriver. Eller rettere, det er jo Wagner, så det er aldrig ”kun” en pæn naturbeskrivelse, men også et forvandlings øjeblik, hvor naturen bliver fornyet, og Parsifal genfinder kærligheden og uskylden.

Musikken er underskøn, og det er ikke mærkeligt, at mange læser en ophøjet, religiøs stemning ind i værket. Wagner forstærker nemlig dette indtryk ved at bruge et såkaldt ”Dresden amen” i musikken. Det er en opadstigende tonerække, der blev brugt (først i Dresden og derefter i resten af Sachsen) i de kirkelige handlinger. Og det er værd at lytte efter; det er nemlig ikke den eneste gang til aftenens koncert, at vi møder dette tema!

Det er for øvrigt Wagners sidste opera – og i mange år måtte operaen kun opføres i Festspilhuset i Bayreuth. Wagner var nemlig bange for, at operaen skulle reduceres til simpel underholdning, hvis den blev spillet andre steder. Det gjaldt

dog ikke ”Langfredagsmusikken”, som Wagner gav grønt lys til at udgive.

Mozart **Violinkoncert nr. 5 i A-dur**

De fleste ved, at Mozart var klavervirtuos – men faktisk spillede han også aldeles glimrende violin. Ikke mindst takket være sin far, der ved siden af sit virke som komponist var en vigtig violinpædagog. På rejser til Italien mødte den unge Mozart nogle af samtidens største violinvirtuoser, blandt andet den unge Thomas Linley. De to spillede ofte sammen, hvilket øgede Mozarts interesse for instrumentet. Han begyndte at skrive violinkoncerter et par år senere, og i nr. 5 har han for alvor fundet sine egne ben at stå på. Han eksperimenterer med tempo og taktarter og viser tydeligt, at han mestrer både den italienske og franske stil, som han mødte på sine tidligere rejser.

”Aperto”-betegnelsen i første sats betyder ”åben”. Den lægger dermed op til, at musikken skal spilles friere og mere udadvendt, end ”allegro”-betegnelsen alene ellers indikerer. Solisten kommer for øvrigt ind med en langsom passage, og det er den eneste koncert, hvor Mozart skriver sådan en langsom del. Satsen slutter med en lang kadence, hvor violinisten får lov til at lege med koncertens temaer.

Anden sats er typisk for Mozarts langsomme satser: Fyldt med smukke orkesterpassager og en sangbar, flydende solostemme. I al sin enkelhed temmelig fantastisk.

Sidste sats lægger ud som en statelig menuet af den slags, som Mozarts forgængere skrev tonsvis af. Men halvvejs skifter musikken taktart, og vi får en passage med ”tyrkisk” musik – det, der har givet koncerten sit tilnavn. Hvis der skulle være nogen blandt publikum med kendskab til tyrkisk musik, vil de dog forstå anførelstegnene. Mozart og hans samtid var meget optaget af det orientalske, hvortil de regnede det eksotiske Tyrkiet. Men mere autentisk end en fascination af noget fremmedartet blev det aldrig – hvilket strengt taget er forståeligt nok i en tid, hvor man ikke sådan lige kunne rejse ud for at opleve de fremmede lande på egen hånd. Til gengæld er musikken fyldt med energi og temperament, når violinen skæmter og skændes med orkestret.

Mendelssohn **Symfoni nr. 5,** **”Reformationssymfonien”**

Den vakse programnotelæser og/eller matematiker vil måske bemærke, at symfoniens nummer og komponistens alder ikke helt stemmer overens: Selvom Mendelssohn var tidligt ude, skrev han dog ikke den sidste af sine symfonier som 21-årig. Nummereringen er nemlig lavet efter symfoniernes udgivelsesår, og eftersom komponisten aldrig udgav hverken ”Den italienske” eller ”Reformationssymfonien” – ja, så fik de numrene 4 og 5. Men ”Reformationssymfonien” er altså skrevet som Mendelssohns anden symfoni (af de ”voksne” symfonier, altså – for vi tæller ikke hans ungdomsværker med i

denne sammenhæng. Der er ingen, der siger, at musikhistorie skal være enkel).

Anledningen var 200-året for Den augsburgske bekendelse – den beskrivelse af Luthers nye fortolkning af kristendommen, som indvarslede reformationen (og som for øvrigt også er grundlaget for den danske folkekirke). Reformationen var som bekendt en begivenhed, der bragte både godt og skidt med sig. Mendelssohn havde dog ikke religionskrige for øje, da han skrev sin symfoni, men derimod en fejring af protestantismens triumf over katolicismen.

Den langsomme indledning er smuk, men det er ikke den eneste grund til, at den er værd at lægge mærke til. Den vækker nemlig minder om den flerstemmighed, som renæssance-komponisten Palestrina stod for – og denne ”gammeldags” musikform skal symbolisere den katolicisme, som snart skal omstyrtes. Derfor er delen også temmelig kort.

Kort eller ej: Indledningen giver den vakse lytter med store ører endnu en chance til at brillere! Tidligere blev I bedt om at lægge mærke til Wagners brug af et ”Dresden amen” – og nu kommer det igen; den kristne ramme om musikken er skabt. Man skal dog høre godt efter, for figuren er gemt i strygerne og spilles ganske svagt. Det samme sker i slutningen af satsen, så det er et af de værker, hvor det betaler sig at have ørene på stilke.

Herefter kalder messingblæserne resten af orkestret til kamp, og musikken

går i krig! Sådan kan det i hvert fald godt føles; og det er ikke underligt, hvis man hører den stædige Luthers ombruste kamp i musikken. Den er eftertrykkelig og vedholdende, sine steder grænsende til det insisterende – men også medrivende og inderlig.

Den muntre lille andante er lettere og med en helt anden karakter end den brøsigte første sats. Den er fin, ukompliceret og utrolig tiltalende. Jovialt og spøgefuldt skæmter orkestret sig igennem en kort lille sag af en sats, der – trods sit klare fundament i romantikken – måske snarere hensætter publikum til Haydns verden end til højromantikens dramatiske scherzoer. Mildt og muntert, med andre ord.

Vi hørte første gang et ”Dresden amen” hos Wagner og derpå i første sats – og nu kommer det igen i Mendelssohns lyriske tredje sats. Musikken stiger opad gennem en opadgående tonerække, der ender i selve Himlen – næsten bogstaveligt: Satsen går nemlig direkte over i sidste sats’ kirkelige univers.

Fjerde sats er velkendt land for kirkegængere. Temaet bygger nemlig på Luthers ”Vor Gud han er så fast en borg” – og det er naturligvis ikke mindst herfra, symfoniens tilnavn stammer. Salmen starter som en koral i fløjten – Luther spillede nemlig selv fløjte, så det er hans stemme, vi hører her. Salmen breder sig til blæserne, og strygerne og derefter hele orkestret slutter sig til dem, hvorefter koralen gennemstrømmer hele satsen – inklusive

den majestætiske slutning. Hvis der er noget jordnært og solidt over musikken, så skyldes det måske, at Mendelssohn fik ideen til denne sats et så usædvanligt sted som en blymine flere hundrede meter under jordens overflade.

Mendelssohn var, ligesom mange andre i sin samtid, optaget af Beethovens 9. symfoni og dens bevis på, at en sidstesats ikke behøver at være den nuttede happy ending, som wienerklassikken havde udnævnt den til. I stedet er satsen – både hos Beethoven og her hos Mendelssohn – der, hvor vægten og klimaks ligger i symfonien. Musikken er robust og vital – som et vidnesbyrd om den nye kirkes levedygtighed.

Desværre blev symfonien ikke den triumf, som Mendelssohn havde

håbet. Noget af det handlede om simpel timing: Mendelssohn fik ikke symfonien færdig til den officielle fejring af Den augsburgske bekendelse, og senere afviste de store orkestre gang på gang at spille symfonien.

Om det skyldtes den valne modtagelse eller ej vides ikke, men komponisten selv var ikke særlig stolt af sit værk. Han betegnede symfonien som ”umoden” – formodentlig ikke hjulpet synderligt af en række negative tilbagemeldinger på musikken. Faktisk mente han, at symfonien burde være blevet brændt. Der er formodentlig mange – både i salen og på scenen – som er rigtig, rigtig glade for, at det ikke skete.

God fornøjelse med koncerten.

MOZARTS EGNE VIOLINER

Leif V.S. Balthzersen beretter om Mozarts egne violiner - særligt koncertviolin, som Christoph Koncz siden har bragt til live igen med indspilninger af Mozarts fem violinkoncerter.

Læs historien på vores hjemmeside under "Baggrundshistorier".

AARHUSSYMFONI.DK

Alexander Polianichko DIRIGENT

Alexander Polianichko begyndte sin karriere som violinist i det hæderkronede symfoniorkester i Skt. Petersburg. Han begyndte dog at dirigere i stedet, vandt en stor sovjetisk dirigentkonkurrence og blev inviteret af Valerij Gergiev til at være husdirigent på Mariinskij Teatret.

Herefter har han dirigeret blandt andet på Royal Opera Covent Garden i London, Bolsjoj Teatret i Moskva, La Scala i Milano, Deutsche Oper i Berlin – og

Det Kongelige Teater i København. Også som orkesterdirigent har han arbejdet sammen med nogle af de største orkestre i verden: Chicago Symphony Orchestra, London Philharmonic Orchestra, Skt. Petersburg Symfoniorkester og Det russiske nationalorkester.

Han underviser også i direktion og blev undnævnt til russisk æreskunstner i 2009.

Cristian Chivu Ivan VIOLIN

Cristian Chivu Ivan har været koncertmester i Aarhus Symfoniorkester siden 1. september 2019 – en rolle, som han deler med vores koncertmester gennem mere end 25 år, Ian van Rensburg. Han er en spansk violinist med rødder i Rumænien, og fra 2001 til 2020 har Cristian fungeret som 2. koncertmester i Orquestra Simfónica de Barcelona, med hvem han har turneret blandt andet til Wien, London, Amsterdam, Frankfurt, New York, Puerto Rico og Tokyo.

Cristian har spillet som gæstekoncertmester med stort set alle spanske orkestre,

heriblandt Orquesta Ciudad de Granada, Orquesta Sinfónica de Tenerife, Real Filharmonía de Galicia, Bilbao Orkestra Sinfonikoa, Orquestra Sinfónica do Porto Casa da Música. Derudover har han også været gæstekoncertmester i Orchestre de la Suisse Romande i Schweiz og på musikfestivalen i Santo Domingo i årene fra 2015 til 2017.

Cristian har også en omfattende koncertvirksomhed bag sig som førsteviolonist og gruppeleder i Arts Quartet, som har medvirket ved en lang række musikfestivaler i Spanien, Italien og Frankrig.

KONCERTBESÆTNING

VIOLIN I

Ian van Rensburg
Johanna Tolvanen
Tue Lautrup
Hanne Holt Nielsen
Todd Cadieux
Katrin Djordjevic Sønnichsen
Matthias von Niessen
Matthias Gahl
Hayato Ishibashi
Signe Madsen, assistent
Peter Clemson, kontrakt
Lada Fedorova, assistent

VIOLIN II

Sarah Lucy Foldager
Birgitte Bærentzen Pihl
Marta Wisniewska-Mruk
Erik Søndergaard Jensen
Vibeke Lund Nielsen
Pernille Jönsson Nüchel
Sonja Lind, kontrakt
Violina Petrova, kontrakt
Olga Rosca-Marcov, kontrakt
Agnes Hauge Mortensen, assistent

BRATSCH

Luminita Marin
Christine Hagge Larsen
Zane Kalnina
Nikolaj Lind Pedersen
Lars Kvist
Lise Pehrson
Eva Paulin
Ático Razera
Zane Sturme, kontrakt

CELLO

Eugene Hye-Knudsen
Brian Friisholm
Jens Lund Madsen
Ananna Lützhøft
Chiao-Hui Hwang
Fang-Yu Liang

KONTRABAS

David Møllfatrik
Christian Jørgensen
Frank Christensen
Poul Erik Jørgensen
Marike Grüttner, kontrakt

FLØJTE

Lena Kildahl Larsen
Toril Vik Kjøller
Judith Wehrle

OBO

Manuel Smith, assistent
Malene Bjerg Poulsen
Lisa Anna Gross

KLARINET

Mathias Vik Kjøller
Vibeke Kærsgaard Lembecke
Kristian Flagstad

FAGOT

Eric Beselin
Sheila Popkin, assistent
Magnus Kongsmo Karlsen,
assistent

HORN

Flemming Aksnes
Lisa Maria Cooper
Jari Kamsula
Carsten Elborg Adrian
Klaus Gottlieb

TROMPET

Kim Hansen
Anders Kildahl Larsen
Martin Schuster

BASUN

Fabrice Godin
Christian Tscherning Larsen,
kontrakt

BASBASUN

Jens Vind

TUBA

Jonathan Borksand Hanke

PAUKER

Malte Vendelby, assistent

Bliv fadder

Kontakt os på tlf. 89 40 90 90 / symfoni@aarhus.dk

Aarhus Symfoniorkesters Fond består af individuelle fadderskaber fordelt på fonde, virksomheder og privatpersoner. Den selvstændige fond støtter orkestrets arbejde ved tilskud til instrumenter, turnéer, CD-indspilninger og lignende.

- » A. Enggaard A/S
- » Advokaterne i Jyllandsgården A/S
- » Alice Madsen
- » AVK Holding
- » Bech-Bruun
- » Bendt Almvig, arkitekt maa.
- » BoostPLM
- » Brødrene Kier A/S
- » C.F.Møller Danmark A/S
- » CHD Holding A/S
- » Comwell Aarhus
- » Dansk Erhvervsprojekt A/S
- » Dansk Musiker Forbund
- » Danske Andelskassers Bank
- » EDC Erhverv, Poul Erik Bech Aarhus
- » Fa. Benny Rasmussen
- » FO-Aarhus
- » Formuepleje A/S
- » Gorrissen Federspiel
- » Hans Schourup A/S
- » Holst, Advokater
- » INTERLEX Advokater
- » Juhl-Sørensen Pianohandel
- » Jyske Bank
- » Keld T. Lauritsen Holding APS
- » Kjeld Sachmann
- » Kosan Gas A/S
- » Linco Holding A/S
- » MEGAGROUP Holding Aps
- » Middelfart Sparekasse
- » Nordea
- » PDS Kapitalforvaltning ApS
- » Per Aarsleff Holding A/S
- » Pressalit A/S
- » PricewaterhouseCoopers
- » RSM Danmark
- » RSM Danmark – personaleforeningen
- » Schouw & Co A/S
- » Stantræk A/S
- » Steffen Ebdrup Invest aps
- » Stibo A/S
- » Stormagasin Salling
- » Støtteforeningen FHH
- » SYDBANK
- » Todbjerg Busser A/S
- » torbenbrandi – projektudvikling
- » Vilhelm Kiers Fond
- » Violinbygger Jens Stenz
- » Aarhus Oliefabriks Fond
- » Aarhus Stiftstidendes Fond
- » Aarhus Symfoniorkesters Venner
- » Aarhus Universitets Forskningsfond

Særlig privat giver:

Keld Heine Mortensen

Vær med til at støtte
AARHUS SYMFONIORKESTER

Bliv medlem af
Aarhus Symfoniorkesters Venner

Medlemskab giver
fri adgang til særlige
prøver/generalprøver,
gratis medlemsblad
samt uvurderlig støtte
til byens orkester.

Meld dig ind på
www.asov.dk

eller ved henvendelse til formand
Tove Christensen, dr. med.
asov.tc@gmail.com

Husk at
venneforeningen holder
gratis optakt for alle før
hver torsdagskoncert.

Se programmet på
www.asov.dk

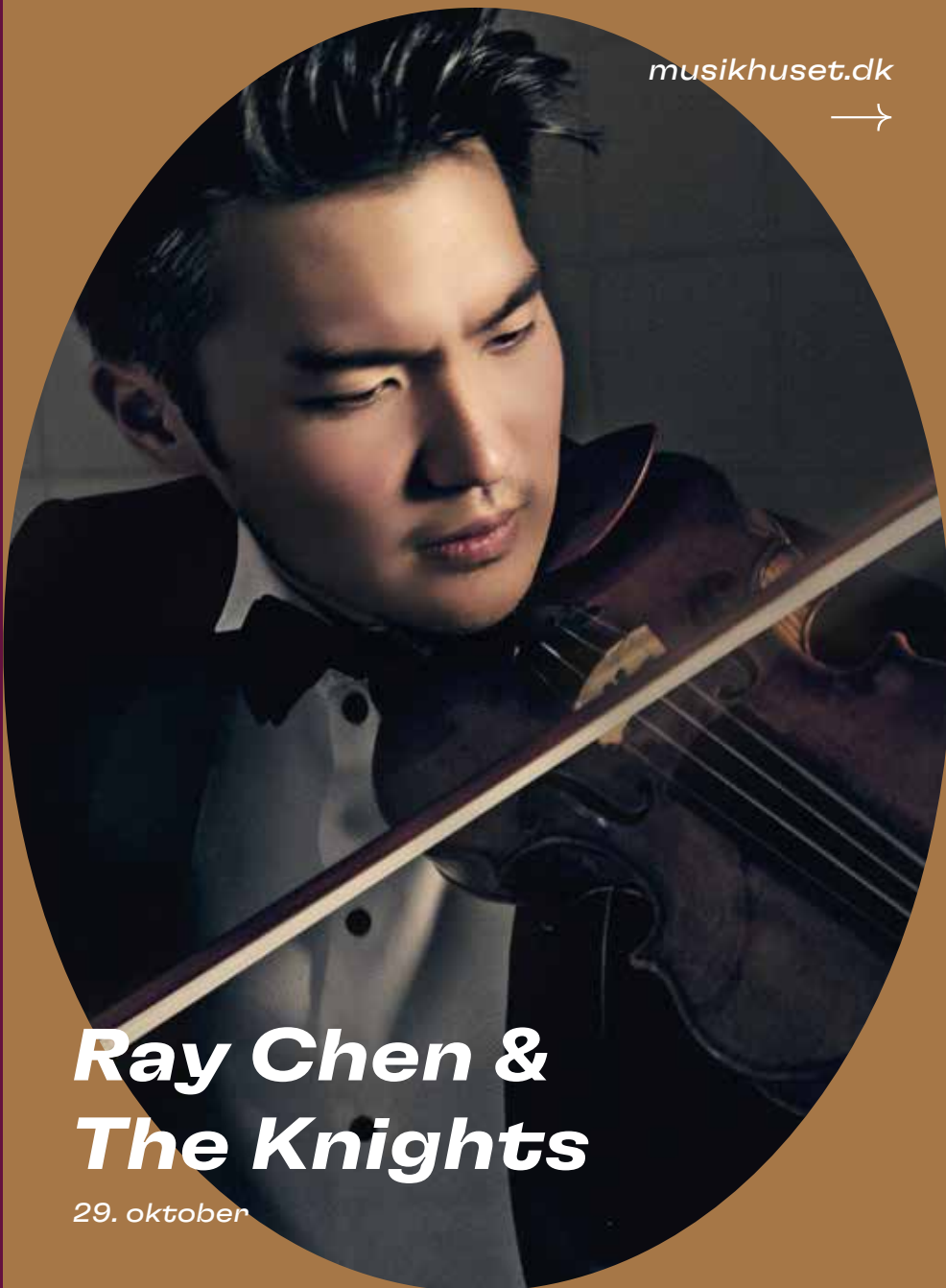
Optaktsholder 5. maj:
Professor og cellist Henrik
Brendstrup

God fornøjelse!

Bare koncentrer dig om musikken

**Bagefter skal vi nok opdatere dig med
de vigtigste nyheder**

Jyllands-Posten

Ray Chen & The Knights

29. oktober

Det Kongelige Kapel Ungdommelige mesterværker 29. apr
En symfoni til Aarhus 19. juni
De fire årstider efter Vivaldi Karl Aage Rasmussen og
Concerto Copenhagen 8. oktober